

2023

Årsberetning for Kvænen Kommune

*Kvænen
Kommune*

Innhold

Årsberetning 2023 Kvæningen kommune.....	3
Økonomisk stilling og resultat av virksomheten samt andre vesentlige forhold.....	3
Drift.....	3
Politisk styring og sentraladministrasjon	4
Oppvekst og kultur	4
Helse og omsorg.....	4
Næring, utvikling og teknisk.....	5
Bygg og anlegg.....	5
Skatt og rammetilskudd og øvrige inntekter.....	5
Rente og avdrag m.m.	5
Generelt om drift.....	6
Investering.....	6
Vesentlig og sentral økonomisk informasjon	7
Finansielle måltall.....	8
Økonomisk utvikling.....	8
Likviditet	8
Soliditet	9
Netto lånegjeld i forhold til driftsinntektene	10
Gjeld pr. innbygger.....	10
Utvikling i netto driftsresultat	10
Endring i fond	10
Disposisjonsfond i forhold til driftsinntektene.....	11
Statlige styringssignaler og utvikling i rammebetingelser.....	11
Forhold av betydning for økonomisk utvikling.....	11
Måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold.....	12
Etisk standard	12
Likestilling	12
Arbeidsgivers aktivitetsplikt	12
Vesentlige avvik mellom budsjettet og regnskapet	13
§ 5-4. Bevilgningsoversikter - drift	13
§ 5-5. Bevilgningsoversikter - investering	14
§ 5-6. Økonomisk oversikt etter konto – drift.....	14

Årsberetning 2023 Kvæningen kommune

Økonomisk stilling og resultat av virksomheten samt andre vesentlige forhold

Kommunedirektøren legger fram sin årsberetning som viser hvordan det har gått i 2023. Den viser først og fremst til hovedtrekkene i årets bevillingsregnskap.

Årsberetningen redegjør for forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid.

Drift

Driftsregnskapet viser totale driftsinntekter med kr -222 937 905 og totale driftsutgifter med kr 230 979 646. og gir et negativt netto driftsresultat på kr 6 067 474 som utgjør -2,7 %.

Netto driftsresultat er anvendt på følgende måte;

- ✓ som egenkapital på investeringsprosjekter, overføring til investering kr 34 649 809
- ✓ netto avsetning til bundne fond, øremerkede bevilgninger til senere bruk kr 466 740
- ✓ samt netto bruk av disposisjonsfond, fra sparekonto med kr 41 184 023

Årets budsjettavvik (mindreforbruk) med kr 809 254 slik det framkommer av oversikten i forskriftsskjema § 5-9 på side 14, viser at avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond er kr 0.

Det er kun avsatt kr 2 457 960 til disposisjonsfond iht vedtatt årsbudsjett. Men det er samtidig brukt av disposisjonsfondet den totale bevilgningen som ble vedtatt, selv om noen mindre prosjekter har blitt utsatt og/eller ikke blitt gjennomført slik forutsatt av andre årsaker. Den totale bruken av disposisjonsfondet utgjør kr 44 454 917. Dette beløpet inkluderer kjøp av aksje fra Ymber AS og ekstraordinær nedbetaling av gjeld slik kommunestyret har bestemt.

Netto bruk av disposisjonsfond i 2023 er derfor kr 41 184 023. Disposisjonsfondet er pr 31. desember 2023 på kr 13 424 976 hvilket utgjør 6,0 %.

Netto finans og avdrag utgjør 5,7 % av brutto driftsinntekter med kr 12 811 875. Betalte ordinære avdrag er kr 8 270 921. Renteutgifter utgjør kr 8 595 752. Det er ikke mottatt aksjeutbytte i 2023. Renteinntekter utgjør kr -4 054 798.

Netto lånegjeld er nå redusert til 78,7 %. Denne raske nedgangen i gjeldsgrad skyldes først og fremst ekstraordinært avdrag som ble vedtatt av kommunestyret for budsjettåret 2023.

Årets totale investeringer er på kr 10 141 034 hvor dette er finansiert med 42,4 % lånefinansiering, en liten andel fra ubundet disposisjonsfond og resten med egenkapitalfinansiering slik kommunestyret har bestemt. Det var i årets bevilgningsbudsjett blant annet ny flytebrygge i Burfjord med 100 % finansiering med disposisjonsfond. Men de fleste andre ordinære investeringsprosjekter er i all hovedsak finansiert med modellen 75 % lån og 25 % egenkapitalfinansiering.

Det at regnskapet etter årsoppgjørdisposisjoner til tross for et negativt netto driftsresultat viser et budsjettavvik på kr 0, kan blant annet forklares med at forsinkelser og forskyvninger i prosjekter som er vedtatt skal finansieres med bruk av disposisjonsfond, så har disse midlene i tråd med strykingsreglene blitt benyttet til å saldere regnskapet.

Av andre forhold som påvirker årets negative netto driftsresultat vil vi her kort redegjøre for de viktigste forhold som påvirker årets resultat.

Politisk styring og sentraladministrasjon

Det er først og fremst årets premieavvik til pensjon som posteres på denne sektoren som medfører at denne sektoren gir et regnskapsmessig mindreforbruk i forhold til budsjett. Dette premieavviket er i vår favør med ca 13,6 millioner. Men dette må vi igjen dekke inn over 7 år hvor det da vil bli høyere premiekostnad enn betalt disse årene.

Det er også noen midler til en prosjektstilling som ble avsluttet halvveis i budsjettåret som fremkommer med et mindreforbruk på sektoren.

Men isolert sett er det merforbruk til politisk styring, delvis på grunn av overlapp av ordførergodtgjørelse, men også noe på grunn av ekstra kostnader til nytt it-materiell til nye politikere og også noe merforbruk til gjennomføring av årets valg.

Oppvekst og kultur

Både barnehage og skoledrift fremkommer med noe mindreforbruk. Dette skyldes i stor grad ekstra inntekter som refusjon fra Alta kommune for barn og elever fra Langfjordbotn.

Kultur og fritid kommer samlet ut med noe mindreforbruk i forhold til budsjett. Noe av dette skyldes nok forsinkelser i gjennomføring av prosjekter gjennom kulturmillionen Dette var ekstraordinære midler som ble vedtatt av kommunestyret, men hvor det har vært en del frem og tilbake for å få utført de aktivitetene som kulturmillionen skulle utløse.

Barnevern holder seg innenfor vedtatt budsjett.

Helse og omsorg

Det er merforbruk i forhold til budsjett både til legevaktordning, sykehjem, hjemmetjenester, psykiatri og Tjenester for utviklingshemmede..

Merforbruket til legevakt er utgifter til ferievikarer og til beredskap/vakttillegg.

Merforbruket på sykehjem er først og fremst på grunn av merutgifter til kjøp av tjenester fra vikarbyrå på grunn av generelt store utfordringer med rekruttering av helsepersonell. Videre er det i budsjettåret store utgifter til kjøp av pasienttjenester fra et privat firma. Det har også vært ekstra kostnader knyttet til utskrivningsklare pasienter som vi ikke har hatt kapasitet til å ta imot og som UNN derfor krever betaling for.

På samme måte er det også innenfor hjemmetjenesten ekstra utgifter til kostnader tilknyttet innleie fra vikarbyrå.

Det er også noe ekstra utgifter i forhold til budsjett for drift av innførte tjenester som gjelder velferdsteknologi.

Merforbruket på psykiatri skyldes kjøp av private omsorgstjenester for tjenesten hvor vi ikke får dette fullt kompensert fra staten i form av refusjon for ressurskrevende tjenester.

Merforbruket på TU skyldes at vi har budsjettert for høyt anslag på refusjon fra staten på ressurskrevende tjenester for TU-tjenester.

Øvrige avdelinger holder seg i stor grad godt innenfor budsjett.

Næring, utvikling og teknisk

Det er først og fremst forsinkelser i prosjektet etablering av bredbånd i ytre Kvæningen som er vedtatt finansiert med bruk av disposisjonsfond som gjør at denne sektoren kommer ut med et mindreforbruk.

Det er også noen ledige midler knyttet til trafikksikkerhetsplan hvor det på grunn av forsinkelser med anbud og prosjektering ikke vil bli gjennomført før i neste budsjettår.

Isolert sett har drift av lokalt brannvesen et merforbruk etter innføring av et nytt vaktssystem.

Når det gjelder drift av selvkostområdene så har både vannverk og feiertjenesten merforbruk i forhold til innbetalte gebyrer. Dette innebærer at det må påregnes til dels betydelige avgiftsøkninger på abonnentene for å få balanse på disse områdene.

Bygg og anlegg

Det er manglende leieinntekter på næringsbygg. Burfjord industriutleiebygg ble ikke ferdig for utleie før fra andre halvdel av budsjettåret. Fiskemottakene er fremdeles uten leietakere som er i stand til å betale leie for bruken av lokalene.

Det er ellers generelt sett for lave budsjetter til nødvendig drift og vedlikehold av kommunale bygg og anlegg og dette medfører derfor noe merforbruk på formålsbyggene.

Skatt og rammetilskudd og øvrige inntekter

Årets skatteinntang er noe mindre enn budsjettert. Det samme gjelder også eiendomsskatt med en mindre inntekt i forhold til budsjett.

Men årets rammeoverføringer er høyere enn budsjettert. Dette skyldes at skatteinntangen på landsbasis ble mye bedre enn hva som opprinnelig lå i statsbudsjettet og som vi nyter godt av gjennom inntekstutjevningen.

Totalt sett er altså summen av skatt- og rammeinntekter høyere enn budsjettert.

Salg av konsesjonskraft ble heldigvis i tråd med regulert budsjett. Prognosene pr første tertial tilsa at det skulle bli gode inntekter, og selv om prognosene utover høsten altså ble betydelig lavere så ble allikevel inntektene i tråd med budsjett eller mer nøyaktig med en merinntekt på kr 46 842.

Årets utbetaling fra Havbruksfondet posteres også på denne sektoren og årets utbetaling utgjorde 7,6 mill som er 1,2 mill mer enn budsjettert.

Rente og avdrag m.m.

Vi har etter den siste tids rentehevinger isolert sett et merforbruk på renter på lån til egne investeringer. Mye tyder allikevel på at rentetoppen nå er nådd og vi skal ha bedre forutsetninger for å budsjettere bedre de nærmeste årene.

Når det gjelder avdrag på lån til egne investeringer så er det her ca 1,1 mill mindre betalt i forhold til budsjettet. Dette skyldes først og fremst årets låneopptak som ble gjort helt på tampen av året og medførte at det ikke ble noen avdrag å betale i løpet av budsjettåret. Dette har igjen medført at ved beregning av minimumsavdraget som må betales ble dette kr 57 011 for lite og beløpet måtte derfor korrigeres som en årsoppgjørdisposisjon ved å avsette som en skyld i balansen for å betale til kommunalbanken i løpet av neste budsjettår.

På grunn av den siste tids rentehevinger er også våre renteinntekter på bankinnskudd større enn budsjettet.

Årsavslutningsdisposisjonene er i all hovedsak ført på denne sektoren slik det skal gjennomføres som beskrevet i regnskapsforskriften.

Avsetninger til disposisjonsfond er i tråd med vedtatt budsjett. For å få balanse har det vært gjennomført en strykning av overføring til investering med 1,4 mill og det har vært gjennomført en strykning av bruk av disp.fond med kr 0,8 mill. Etter disse posteringene fremkommer det et samlet budsjettavvik med kr 0.

Netto avsetning til disposisjonsfond ble 2,4 mill.

Generelt om drift

Basert på budsjettkontrollene pr 1. og 2. tertial ble det avdekket flere forhold hvor det var behov for reguleringer. Vedtatte budsjettreguleringer i denne forbindelse har bidratt til at drifta har unngått å komme i ubalanse på flere områder.

Det er noe merforbruk på lønn, spesielt på utgifter til ekstrahjelp og vaktgodtgjørelser. Dette selv om man korrigerer for sykelønnsrefusjoner fra NAV.

Men med unntak fra noen stillinger innenfor helse har man i løpet av budsjettåret fått tilsatt personer i alle ledige stillinger slik at nødvendig kompetanse nå er på plass og gode tjenester produseres.

Det er altså slik at både innenfor sykehjem og hjemmetjenesten så er det fremdeles ledige stillinger og det må derfor i stedet leies inn personell fra bemanningsbyrå hvilket medfører økte kostnader på øvrige utgifter da dette ikke føres som en lønnsutgift.

Og fremdeles er det flere avdelinger som mangler realistiske budsjett til vikarutgifter og ekstrahjelp som en ikke kommer utenom.

I tillegg er det også det forholdet at vi generelt sett har for høye forventninger til usikre inntekter som både tilfeldige tilskudd og refusjoner på flere avdelinger.

Investering

Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse. De aller fleste prosjektene i henhold til regulert budsjett er derfor gjennomført som planlagt. De prosjektene som er forsinket vil bli fremmet i forbindelse med fremleggelse av sak om regulering av budsjettet i neste års bevilling for at disse må bli gjennomført i tråd med inngåtte avtaler, kontrakter og i tråd med intensjonene.

Låneopptak til investeringer i 2023 er i henhold til kommunestyret vedtak med 5 100 000,-. Investeringsregnskapet er ellers finansiert i tråd med kommunestyrets vedtak om bruk av oppspart egenkapital fra disposisjonsfondet så langt dette var nødvendig i tråd med budsjett. Det er også en

inntekt fra bruk av ubundet investeringsfond etter salg av Blåbarnehagen som har blitt benyttet til trafikksikringstiltak ved Polarstjerna barnehage. Det er i tillegg et mindre refusjonsbeløp fra KLP som har blitt benyttet som delfinansiering til anskaffelse av nye el-biler.

Vesentlig og sentral økonomisk informasjon

Kommunen har i løpet av budsjettåret fått en betydelig reduksjon av tilstrekkelig arbeidskapital for å sikre betalingsevne til daglig drift. Se note nr 1 på side 17 i årsregnskapet. Dette innebærer blant annet at det i høst ble behov for tilførsel av likvider i form av kassakreditt for å betale løpende forpliktelser. Likviditeten ble i løpet av budsjettåret vesentlig redusert på grunn av kjøp av aksje i Ymber AS og ekstraordinær nedbetaling av gjeld. Av samme årsak er da også disposisjonsfondet nå kraftig redusert og vi har derfor ikke lenger nødvendige handlingsrom til å imøtekomme større økonomiske utfordringer eller sikre vedtatt finansieringsmodell som forutsetter 25 % egenkapital på alle investeringsprosjekter. I tillegg er også en stor andel av disposisjonsfondet slik kommunestyret selv har bestemt øremerket til et lånefond.

Siste regnskapsår viser at våre totale inntekter er lavere enn våre utgifter. Men dette skyldes i stor grad årets utbetaling fra Havbruksfondet med et lavt beløp. Havbruksfondet utbetales hvert andre år med en stor og en mindre utbetaling. I år med en mindre utbetaling så har vi altså lagt opp til et driftsnivå som «spiser opp» de reservene vi bygger i år med større utbetalinger. Vi kan med dette fastslå at vi har gjort oss helt avhengig av utbetalingene fra Havbruksfondet for å få balanse over tid. Men dette indikerer også at vi absolutt burde redusere drifta for å heller avsette utbetalingene fra Havbruksfondet i sin helhet til egenkapital ved investeringer og/eller andre gode prosjekter som ønskes gjennomført.

Når det ellers gjelder gjeldsgraden så har vi i løpet av regnskapsåret hatt en ganske stor nedgang i forhold til året før. Dette skyldes blant annet at vi har betalt et ekstraordinært avdrag på gjeld slik kommunestyret vedtok. Gjeldsgraden kan etter dette nå sies å være på tilnærmet et bærekraftig nivå med netto gjeldsgrad på 78,7 %.

Manglende befolkningsvekst i kommunen har vært en stor utfordring. Men i løpet av siste år så har det faktisk vært en befolkningsøkning over landsgjennomsnitt. Dette er en trend som fort kan snu og bør stabiliseres over tid for at nominell verdi av statlige rammeoverføringer faktisk skal få en reell økning. En vekst i folketallet har stor betydning i forhold til at rammeoverføringene fra staten skal kunne holde tritt med kostnadsveksten. Det at kommunestyret har vedtatt at vi skal bosette flere flyktninger fra Ukraina vil på kort sikt med stor sannsynlighet medføre en liten økning i folketallet.

Det som bidrar til at Kvæningen kommune har nødvendig økonomisk handlingsrom er ekstra inntekter ut over skatt- og rammetilskudd slik som utbetalinger fra Havbruksfondet, eiendomsskatt på kraftverk, eiendomsskatt på overføringsnett og salg av konsesjonskraft.

Ekstra inntekter ut over skatt- og rammetilskudd 2020-2023				
	2020	2021	2022	2023
Havbruksfond	-15 658 806	-8 840 795	-20 369 420	-7 623 488
Eiendomsskatt	-5 881 722	-7 086 684	-6 435 588	-6 204 300
Aksjeutbytte	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	0
Salg av konsesjonskraft	-6 091 866	-5 129 893	-6 005 838	-8 496 843
Sum inntekter	-28 632 395	-22 057 372	-33 810 846	-22 324 631
Avsatt til disp.fond	17 207 782	6 235 839	14 633 729	2 457 960
Bruk av inntekter	-11 424 612	-15 821 533	-19 177 117	-19 866 671
Brukt til investeringer	-8 751 937	-994 307	-1 130 507	-3 735 849
Brukt til drift	-2 672 675	-14 827 226	-18 046 610	-16 130 822

Disse inntektene bidrar til at Kvæningen kommune kan bevilge tilstrekkelig med midler til drift av blant annet gode helsetjenester med egen legevaktordning.

Finansielle måltall

Kvæningen kommune har vedtatt finansielle måltall. Disse er vedtatt med formål å ha en langsiktig planlegging med en bærekraftig økonomisk utvikling over tid. Klarer man å styre etter måltallene vil man også kunne si at man har kontroll på økonomien.

- Netto driftsresultat er vedtatt at ikke bør være lavere enn 2,5 % av driftsinntektene. Når resultatet viser et negativt netto driftsresultat på -2,7 % gir dette måltallet en indikasjon på at vi ikke har god kontroll på våre utgifter i forhold til inntektene. Dette måltallet gir oss ikke noe godt handlingsrom for eventuelle utfordringer som kommer.
- Disposisjonsfond er vedtatt at bør være minimum 10 % av driftsinntektene. Avsatt til disposisjonsfond er nå på 6,0 % og gir oss et dårlig utgangspunkt for å ha et godt handlingsrom for drifta fremover.
- Netto lånegjeld er vedtatt at ikke bør være mere enn maksimum 100 % av driftsinntektene. Statsforvalteren og KS anbefaler imidlertid en gjeldsgrad på maks 75 % av driftsinntektene. Men når netto lånegjeld nå er redusert til 78,7 % av driftsinntektene så kan vi i alle fall si at dette måltallet nå utvikles til å være i riktig retning mot en sunn og bærekraftig økonomi.
- Minimum 25 % av investeringer skal være finansiert med egenkapital. Årets investeringer viser med sin finansieringsmodell at vi også holder oss til dette måltallet.

De finansielle måltallene alene gir med dette en god redegjørelse for å bedømme den økonomiske utviklingen og økonomiske handleevnen over tid. For å utdype nærmere er de neste avsnittene med videre kommentarer og redegjørelser angående flere forhold for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid.

Økonomisk utvikling

Likviditet

Budsjett, -og regnskapsforskriftene pålegger kommunestyret et særlig ansvar for å sikre at kommunen har så god likviditet at løpende forpliktelser kan dekkes. Forholdet mellom

omløpsmidler og kortsiktig gjeld er likviditetsgraden. Nøkkeltall forteller om kommunen har evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser. Det er to nøkkeltall som vanligvis brukes.

- Likviditetsgrad 1 som tar utgangspunkt i alle omløpsmidlene. Tallet bør være større enn 2 fordi noen av omløpsmidlene er mindre likvide.
- Likviditetsgrad 2 som tar utgangspunkt i de mest likvide midlene og her bør tallet være større enn 1. De mest likvide omløpsmidlene er hos oss kasse og bank

	2023	2022	2021	2020
Likviditetsgrad 1	1,96	3,78	3,72	3,62
Likviditetsgrad 2	0,52	2,63	2,16	2,29

Her ser vi at begge nøkkeltallene har hatt en negativ utvikling og begge verdiene er under anbefalt verdi.

Dette skyldes først og fremst at vi i regnskapsåret har brukt av reservene til å kjøpe en aksje i Ymber AS, nedbetalt ekstraordinært avdrag på gjeld til egne investeringer og innbetalt en større reguleringspremie til KLP. Samtidig har vi ikke tatt opp nytt lån fra Husbanken til videreutlån da etterspørselen etter lån har vært lavere enn forventet. Det var også en mindre utbetaling fra Havbruksfondet enn året før. Dette er forhold som har påvirket likviditeten.

Kvæningen kommune har derfor i løpet av budsjettåret vært nødt til å etablere en kassakreditt for å ha nødvendige midler til løpende forpliktelser når blant annet lønn forfaller til betaling.

Ved å gjøre en beregning av reell langsiktig regnskapsmessig driftslikviditet, der man blant annet trekker fra bundne midler som avsetninger til fond, (se note nr 13 på side 26) og ubrukte lånemidler, (se note nr 1 og 2 side 17), så får vi et bilde av en alvorlig situasjon med en verdi på 0,06 hvilket underbygger viktigheten av å ha en kassakreditt til løpende betalingsforpliktelser.

Soliditet

Soliditet kan forklares med kommunens evne til å tåle tap. Nøkkeltall her er:

- Egenkapitalprosenten Som viser hvor stor del av kommunens eiendeler som er finansiert med egenkapital
- Gjeldsgraden Viser forhold mellom egenkapital og gjeld. En mindre grad viser at kommunen er solid og har evne til å tåle tap. Ved en høy gjeldsgrad vil driftsbudsjettet måtte betjene store, faste utgifter til renter og avdrag.

	2023	2022	2021	2020
Egenkapitalprosenten	31 %	31 %	30 %	27 %
Gjeldsgrad	2,09	2,14	2,25	2,57

Tallene for 2023 viser samme egenkapitalprosent som året før og det er fremdeles ca 31 % av eiendelene som er finansiert med egenkapital. Gjeldsgraden viser videre at lånegjelda er redusert ytterligere og er nå 2,09 ganger større enn egenkapitalen mot at gjelda forrige året var 2,14 ganger større. Selv om gjeldsgraden fremdeles er ganske lav må det allikevel påregnes at siden de varslede fremtidige rentekuttene vil drøye noe så vil dette uansett få store konsekvenser for budsjetterte renteutgifter i drift.

Netto lånegjeld i forhold til driftsinntektene

Kommunestyret har vedtatt at netto lånegjeld ikke skal være mere enn maksimum 100 % av driftsinntektene. Men både KS og Statsforvalteren anbefaler at gjeldsgrad over tid ikke bør være mer enn 75 %.

	2023	2022	2021	2020
Netto lånegjeld	78,7 %	85 %	96 %	98 %

Kvæningen kommunes netto lånegjeld er pr 31.12.2023 78,7 % i forhold til driftsinntekter. Dette er en betydelig nedgang i forhold til året før og gir en indikasjon på at vi har riktig gjeldsutvikling.

Gjeld pr. innbygger.

Gjeld pr. innbygger er et tall som ofte brukes i kommunene til sammenligninger. I beregninga er lån til formidlingslån fra Husbanken (Startlån) ikke tatt med. Dette er lån som skal dekkes inn fra de som har fått lån fra kommunen.

	2023	2022	2021	2020
Gjeld pr. innbygger	152 700	170 950	177 321	179 594

Vi ser at gjelda pr. innbygger har en nedgang fra 2022 til 2023. Dette skyldes at vi har betalt langt mere i avdrag enn vi har tatt opp av nye lån til finansiering av nye prosjekter. Se også note nr 9 og 10 på side 21.

Utvikling i netto driftsresultat

Dette tallet forteller oss hvordan driften går. Fremheves av mange som det viktigste nøkkeltallet og viser om driftsinntektene er store nok til å dekke løpende drift, renter og avdrag. Som en ser av oversikten har vi et negativt netto driftsresultat med -2,7 %. Slik kommunestyret har vedtatt verdiene på finansielle måltall skal vi ha 2,5 % netto driftsresultat. Dette innebærer at vi er over 5 % unna å oppfylle vedtatt måltall for netto driftsresultat.. Dette tyder på at vi fremdeles har for høye driftsutgifter i forhold til løpende driftsinntekter enn hva som burde vært for en bærekraftig balanse mellom inntekter og utgifter over tid. Avhengigheten av utbetalingene fra Havbruksfondet kommer også godt til syne i de årene hvor Havbruksfondet har en mindre utbetaling enn når det kommer en større utbetaling slik det gjorde året før.

	2023	2022	2021	2020
Netto driftsresultat	-6 067 474	15 429 479	7 120 220	20 444 679
	-2,7 %	6,9 %	3 %	9,5 %

Netto driftsresultat viser i utgangspunktet ståa for den ordinære drifta, mens over- og underskudd i tillegg påvirkes av disposisjoner vedrørende fond og avsetninger.

Endring i fond

Dette er en oversikt som gir en pekepinn på om økonomien i kommunen har gitt rom for å bygge opp reserver.

	2023	2022	2021	2020
Endring i fond	-41 184 023	14 633 729	6 235 839	7 432 029

Av tabellen fremkommer en betydelig reduksjon av disposisjonsfond. Dette skyldes at det er foretatt langt mindre avsetninger til fond enn det er brukt av fond til finansiering av prosjekter slik som nedbetaling av gjeld, kjøp av aksje og egenkapital til investeringer. Ut fra dette må en si at kommunen nå har fått et langt dårligere handlingsrom for fremtidige økonomiske utfordringer.

Disposisjonsfond i forhold til driftsinntektene

Disposisjonsfond bør være minimum 10 % av driftsinntektene.

	2023	2022	2021	2020
Disposisjonsfond	-13 424 976	-54 608 999	-39 975 270	-33 739 432
	6,0 %	24,4 %	18 %	15 %

Slik oversikten viser har kommunen nå bare et disposisjonsfond på 6,0 % som gir oss et langt dårligere handlingsrom fremover. Det må bemerkes at det er først og fremst på grunn av utbetalinger fra Havbruksfondet at vi klarer å fylle på disposisjonsfondet. Men på grunn av høyt driftsnivå knytter det seg store spørsmål til om vi klarer å fylle på fondet selv i de årene med store utbetalinger fra Havbruksfondet da det ser ut til at vi bruker alt fra Havbruksfondet i år med mindre utbetalinger.

Statlige styringssignaler og utvikling i rammebetingelser

De statlige styringssignaler gir grunn til bekymring hva gjelder utvikling i fremtidige rammeoverføringer da regionalpolitiske virkemidler som småkommunetilskudd kan forsvinne. Videre er det planer om å endre kriteriene angående inntektsutjevningen. Dette er fremdeles ikke avklart.

Videre er det også tatt til orde for at deler av produksjonsavgiften på oppdrettsnæringen som gir oss en stabil og forutsigbar inntekt, kanskje skal fordeles på alle andre kommuner i landet, også de som ikke har oppdrettsnæring, gjennom inntektsutjevningen i rammeoverføringene.

Lokal skatteinngang er under landsgjennomsnittet for kommunene i landet. Men det kan se ut til at inntektsutjevningen som en del av rammeoverføringene kompenserer for dette, i alle fall på kort sikt.

Det er varslet fortsatt høyt rentenivå enda en god stund fremover. Og det er også varslet at det kan bli en høy lønnsutvikling i fremtidige lønnsoppgjør. På dette grunnlag er det spesielt viktig at de kompensasjonsordninger som Havbruksfond osv holdes på lokale hender og med minst samme størrelser slik at vi fortsatt kan klare å holde utgifter og inntekter i balanse.

Forhold av betydning for økonomisk utvikling

Kommunedirektøren vil her rette fokus mot lånegjeld og reserver. Se også note 4 på side 19 og note 9 på side 21.

Kommunestyret har i økonomiplanen vedtatt at det skal bygges et oppvekstsenter sør for Baddereidet. Dette er enda ikke kostnadsberegnet men det er helt klart at dette vil legge beslag på betydelige driftsmidler til både kapitalutgifter for anskaffelsen, men også til drift og vedlikehold av nytt formålsbygg..

Det at renta fremdeles vil holde seg høy fremover vil gjøre at rentekostnadene på gjennomførte låneopptak til tidligere prosjekter fortsatt vil legge beslag på vesentlige deler av driftsmidlene.

Når det gjelder avdragstiden på vår langsiktige gjeld så betaler vi for tiden ikke mer i ordinære avdrag enn vi må, dette jfr note nr 10 på side 21. Faktisk måtte vi i forbindelse med årsoppgjøret foreta en ekstra utgiftsføring med tilhørende avsetning i balansen for at betalte avdrag skal være lik beregnet minimumsavdrag. Dette er altså en endring fra tidligere år hvor vi normalt sett har betalt langt mer i avdrag enn vi måtte etter lovens krav.

Muligheten til å refinansiere gjelda for å få lengre avdragstid og få lavere avdrag for å få frigjort driftsmidler til å betale renteutgifter er derfor ikke lenger til stede.

Årsaken til at minimumsavdraget ikke ble oppfylt er først og fremst fordi det ikke ble tatt opp lån til årets investeringer før helt på tampen av året og det ble derfor ikke betalt noen avdrag i løpet av budsjettåret på årets låneopptak.

Kommunestyret har det siste året bestemt å bruke vesentlige deler av tidligere oppsparte reserver avsatt til disposisjonsfond. Handlingsrommet for nye prioriteringer er derfor nå betydelig lavere og det må nøye vurderes hva reservene skal benyttes til.

Måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold

Hver avdeling i organisasjonen er pålagt å utarbeide virksomhetsplaner for utøvelse av sine tjenester for året. Når året er omme rapporteres det i egen årsmelding til kommunestyret for hver avdeling om hva som var målet og hvordan man jobbet for å nå dette. Videre rapporteres en systematisk oversikt over gjennomførte tiltak. Det rapporteres også en resultatvurdering av gjennomførte tiltak i forhold til mål og ressursbruk, både angående økonomi og personale.

I tillegg er det rutiner i forbindelse med tertialrapporteringene at det rapporteres til kommunestyret hvordan vedtak følges opp med status for ferdig, under arbeid eller om det er forsinkelser. Dette følges opp for absolutt alle vedtak som fattes.

Etisk standard

Det er iverksatt tiltak som sikrer betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten. Etiske regler, vedtatt av kommunestyret den 30.10.2019 i sak 74/19 sier innledningsvis at etikk i Kvæningen kommune handler om at vi skal kunne stå for de valgene vi gjør i jobbsituasjonen. Formålet med Kvæningen kommunes etiske regler er å sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for alle ansatte og folkevalgte i Kvæningen kommune. Generelt skal ansatte og folkevalgte i Kvæningen kommune møte innbyggere og brukere med respekt. Videre skal ansatte og folkevalgte i Kvæningen kommune være seg bevisst at de forvalter samfunnets fellesmidler på vegne av alle innbyggerne i kommunen. Når det gjelder åpenhet skal Kvæningen kommune gi offentligheten innsyn i den kommunale forvaltning. Kommunen har en generell aktiv informasjonsplikt. Kommunens ansatte skal alltid gi korrekte og tilstrekkelige opplysninger til innbyggere, organisasjoner, selskaper og andre myndigheter. Til slutt angir reglene at ansatte i Kvæningen kommune har et personlig og selvstendig ansvar for å følge kommunens etiske regler.

Likestilling

Når det gjelder likestilling mellom kjønnene er dette forholdet godt ivaretatt. Det er 11 kvinner i ledende stillinger og 6 menn i ledende stillinger. Se også note nr 24 på side 35. For å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene benyttes følgende tiltak:

- Ved utlysning av ledig stilling skal underrepresentert kjønn oppfordres til å søke.
- Når det finnes kandidater av begge kjønn til en ledig stilling skal minst en representant fra det underrepresenterte kjønn tas inn til intervju, når formelle krav til stillingen er oppfylt.
- Stedfortrederfunksjoner legges til rette for kvinner når slik funksjon er hensiktsmessig og hvor lederen er mann, og motsatt når lederen er en kvinne.

Arbeidsgivers aktivitetsplikt

Slik det fremkommer av likestillings- og diskrimineringsloven § 26 så skal arbeidsgiver blant annet undersøke om det finnes risiko for diskriminering eller andre hindre for likestilling, kartlegge

lønnsforhold fordelt etter kjønn og bruken av ufrivillig deltidsarbeid. Videre skal arbeidsgiver analysere årsakene til identifiserte risikoer. Arbeidsgiver skal også sørge for å iverksette tiltak som er egnet til å motvirke diskriminering, og bidra til økt likestilling og mangfold i virksomheten.

Kvæningen kommune har vedtatt lønnspolitisk plan som er utgangspunkt i kommunens lønnspolitikk. Lønnspolitisk plan bidrar til en transparent lønnspolitikk og minimerer risiko for skjevheter angående lønnsforhold.

Videre har det vært en stor utfordring med deltidsproblematikk både i turnusarbeid innenfor helse og kun behov for små brøkstillinger innen renhold på diverse formålsbygg. Disse tingene jobbes det kontinuerlig med og kommunestyret har også vedtatt at det skal så langt som mulig skal jobbes fra administrasjonens side til å tilby heltidsstillinger til alle som ønsker dette.

Innen turnusarbeid har det nå i løpet av 2023 blitt gjennomført et normalår med «langturnus» for tjenester for utviklingshemmede. Denne omleggingen har medført at flere har fått fulltids stillinger. «Langturnusen» er så langt rapportert at fungerer godt for både ansatte og brukere som er fornøyd med ordningen. Sykefraværet ved tjenesten er også drastisk redusert etter innføring av ny turnus.

Det jobbes fremdeles med å innføre «teamvask» innenfor renhold. Dette vil administreres slik at alle renholdere som ønsker det kan tilsettes i fulltidsstillinger men må da jobbe på flere formålsbygg i løpet av dagen eller i løpet av uken.

Vesentlige avvik mellom budsjettet og regnskapet

§ 5-4. Bevilgningsoversikter - drift

Det ble større rammeoverføringer fra staten enn budsjettet. Dette skyldes i stor grad at skatteinngang totalt sett for hele landet ble høyere enn forventet i statsbudsjettet som vi igjen la til grunn for vårt budsjett.

Eiendomsskatten ble lavere enn budsjettet. Dette har å gjøre med at eiendomsskattegrunnlagene for kraftanlegg først blir fastsatt av skatteetaten samtidig som kommunene vedtar budsjettet. Denne differansen burde imidlertid vært regulert i løpet av budsjettåret.

Andre generelle driftsinntekter har en økning i forhold til budsjett. Dette skyldes først og fremst at årets utbetaling fra Havbruksfondet ble større enn budsjettet.

Avviket på netto finansutgifter skyldes blant annet at det er høyere renteinntekter på bankinnskudd samtidig som det også er høyere renteinntekter på startlån enn budsjettet.

Renteutgiftene ble noe høyere noe som kan forklares med at rentenivået ble høyere enn vi la til grunn i budsjettet.

Det ble betydelig lavere avdragsutgifter enn budsjettet til avdrag på egne investeringer. Dette skyldes først og fremst at årets låneopptak ble foretatt mot slutten av året og det derfor ikke ble noen avdrag å betale i budsjettåret på nye låneopptak.

Overføring til investering ble noe lavere enn budsjettet på grunn av prosjekter som ble utsatt. Avsetninger til bundne driftsfond ble høyere enn budsjettet på grunn av at eksterne midler som ikke blir benyttet i budsjettåret må avsettes til bundet fond for bruk til neste år. Videre har vi heller ikke brukt det som var budsjettet av bundne driftsfond til finansiering av prosjekter med avsatte midler fra tidligere.

Strykningsreglene jfr § 4-3 i regnskapsforskriften gjør at budsjettert bruk av disposisjonsfond er redusert så mye som mulig for å nullstille siste rest av budsjettavviket. Se også skjema § 5-9 på side 14.

§ 5-5. Bevilgningsoversikter - investering

Avviket på investeringer i varige driftsmidler skyldes blant annet at vedtatte prosjekter har blitt forskyvet i tid og ikke rukket å ferdigstilles i budsjettåret. Alle prosjektene vil imidlertid bli sluttført i løpet av våren i det nye budsjettåret..

Avviket på avdrag på lån er på grunn av at det på grunn av mangel på likviditet så ble ikke årets tippemidler fra Fylkeskommunen benyttet til ekstraordinær nedbetaling av gjeld.

Kompensasjon for merverdiavgift ble ikke tilstrekkelig regulert i løpet av budsjettåret og har derfor medført et avvik.

Tilskudd fra andre skyldes at vi ikke har regulert tilstrekkelig det investeringstilskuddet vi mottok fra Troms Holding til utbedring av Burfjord industriutleiebygg. Utbetalingen ble høyere enn forventet.

Avviket på bruk av lån skyldes på samme måte som nevnt ovenfor at enkelte prosjekter ikke ble avsluttet i budsjettåret slik planlagt. Lånemidlene vil derfor først bli brukt til våren når prosjektene ferdigstilles.

Avviket på utgifter til videreutlån skyldes først og fremst manglende reguleringer. Det var i budsjettåret færre lånesøknader enn tidligere år. Det ble derfor også redusert bruk av lån til videreutlån.

Avviket på avdrag på lån til videreutlån skyldes at vi i budsjettåret bare har betalt ordinære avdrag til Husbanken hvilket har medført lavere innbetaling enn budsjettert. Dette burde vært regulert.

Avviket på mottatte avdrag på videreutlån skyldes at vi i budsjettåret ikke har foretatt nødvendige reguleringer av denne posten.

Avviket på overføring fra drift skyldes at det ikke blir overført mer fra drift enn det som trenges til å finansiere de vedtatte prosjektene.

Avviket på avsetninger til bundne investeringsfond skyldes at vi har avsatt oppgjør fra lånekunder som har innfridd sine lån enten ved salg av bolig eller ved refinansiering i annen finansinstitusjon. Disse midlene vil i neste budsjettår bli benyttet til ekstraordinære avdrag på lån til Husbanken.

Avviket på bruk av bundne investeringsfond skyldes behov for mindre bruk av fondsmidler enn prosjektet ble regulert med.

§ 5-6. Økonomisk oversikt etter konto – drift

Det ble større rammeoverføringer fra staten enn budsjettert. Dette skyldes i stor grad at skatteinntang totalt sett for hele landet ble høyere enn forventet i statsbudsjettet som vi igjen la til grunn for vårt budsjett.

Eiendomsskatten ble lavere enn budsjettet. Dette har å gjøre med at eiendomsskattegrunnlagene for kraftanlegg først blir fastsatt av skatteetaten samtidig som kommunene vedtar budsjettet. Denne differansen burde imidlertid vært regulert i løpet av budsjettåret.

Andre skatteinntekter er konsesjonsavgift fra Ymber AS som er et høyere beløp vi har mottatt i forhold til budsjett.

Andre overføringer og tilskudd fra staten gjelder først og fremst at vi har mottatt større utbetaling fra Havbruksfondet enn vi har budsjettet.

At vi har mottatt langt mer i overføringer og tilskudd fra andre enn budsjettet skyldes først og fremst sykelønnsrefusjoner fra NAV, men også refusjoner fra kommuner og andre. Dette burde i større grad ha vært regulert i løpet av budsjettåret.

Brukerbetalinger ble noe høyere enn budsjettet basert på større inntekter fra beboere på sykehjem.

Salgs- og leieinntekter ble noe lavere enn budsjettet, men avgiftspliktig salgsinntekt fra salg av konsesjonskraft ble omtrent som budsjettet.

Det er et merforbruk på lønn i forhold til budsjett. Dette skyldes først og fremst vikarbruk, ekstrahjelp, nye vaktordninger og ikke minst introduksjonsstønad til flyktninger. Når det gjelder avviket på sosiale utgifter så skyldes dette at årets pensjonskostnader er lavere enn budsjettet på grunn av premieavviket.

Det er totalt sett noe høyere forbruk enn budsjettet på kjøp av varer og tjenester. Dette skyldes i stor grad ekstra utgifter til kjøp av tjenester fra bemanningsbyrå, men også kjøp av pasienttjenester fra private.

Men så er det noe mindre forbruk enn budsjettet på overføringer og tilskudd til andre, selv om det isolert sett er et merforbruk på utbetaling av sosialhjelp.

Avviket på netto finansutgifter skyldes blant annet at det er høyere renteinntekter på bankinnskudd samtidig som det også er høyere renteinntekter på startlån enn budsjettet.

Renteutgiftene ble noe høyere noe som kan forklares med at rentenivået ble høyere enn vi la til grunn i budsjettet.

Det ble betydelig lavere avdragsutgifter enn budsjettet til avdrag på egne investeringer. Dette skyldes først og fremst at årets låneopptak ble foretatt mot slutten av året og det derfor ikke ble noen avdrag å betale i budsjettåret på nye låneopptak.

Overføring til investering ble noe lavere enn budsjettet på grunn av prosjekter som ble utsatt.

Avsetninger til bundne driftsfond ble høyere enn budsjettet på grunn av at eksterne midler som ikke blir benyttet i budsjettåret må avsettes til bundet fond for bruk til neste år. Videre har vi heller ikke brukt det som var budsjettet av bundne driftsfond til finansiering av prosjekter med avsatte midler fra tidligere.

Strykningsreglene jfr § 4-3 i regnskapsforskriften gjør at budsjettet bruk av disposisjonsfond er redusert så mye som mulig for å nullstille siste rest av budsjettavviket. Se også skjema § 5-9 på side 14.

Disse posteringene mot disposisjonsfondet gjøres ved årsslutt og kan være vanskelig å budsjettere korrekt.

Burfjord 15.04.2024

Karin Kristensen
Kommunedirektør

Tore Li
Økonomileder